

**РАДНА ГРУПА ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ
У ОПШТИНИ ШИД**

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ
РАВНОПРАВНОСТИ
У ОПШТИНИ ШИД
за период 2022. – 2023.**

март, 2022. Шид

ЗАВОД ЗА
РАВНОПРАВНОСТ
ПОЛОВА

ЗАВОД ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

Израда Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Шид за период 2022-2023. финансирана је од стране Завода за равноправност полова.

САДРЖАЈ

Структура и садржај ЛАП-а за родну равноправност

<i>Обраћање председника општине.....</i>	<i>2</i>
1. Уводне напомене са освртом на међународне и националне прописе.....	3
2. Полазне основе ЛАП за родну равноправност у општини Шид.....	13
3. Правни и ниституционални оквир за израду локалног акционог плана на локалном нивоу.....	15
4. Општи подаци о општини	17
5. Анализа положаја жена у општини Шид по питању родне равноправности.....	19
5.1. Учешће жена у процесима одлучивања и остваривање родне равноправности.....	19
5.2. Анализа родна равноправности у области образовања.....	21
5.3. Побољшање здравља жена и унапређивање родне равноправности у здравственој и социјалној политици.....	23
5.4. Побољшање економског положаја жена и остваривање родне равноправности.....	25
5.5. Превенција и сузбијање насиља над женама и унапређење заштите жртава.....	28
5.6. Анализа снага, слабости, прилика и претњи.....	31
6. Основни приоритети локалног акционог плана	32
7. Основни правци деловања носилаца активности локалног акционог плана 2022-2023.....	32
8. Праћење и евалуација акционог плана.....	35
9. Резиме.....	35
Табеларни приказ ЛАП-а за родну равноправност	36

ОБРАЋАЊЕ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

« Сви људи су једнаки, није рођење, већ само врлина оно што чини разлику »

Волтер

Начело родне равноправности и недискриминације је једно од темељних начела људских права. Општина Шид, као одговорна локална самоуправа, препознаје значај политике једнаких могућности и за циљ има елиминисање дискриминације жена, побољшање њиховог положаја и интегрисања принципа родне равноправности у све области деловања институција система. У тренутном сазиву Скупштине општине Шид, од 39 одборника, 19 су жене. На руководећим положајима у Општинској управи општине Шид, особе женског пола бројчано доминирају. Унапређење родне равноправности се може сматрати и једним од кључних развојних питања, јер омогућава уједначено коришћење ресурса оба пола и доприноси унапређењу стандарда живота свих становника општине Шид. Како је она један од елемената модернизације и демократизације друштва, равномернијег и ефикаснијег друштвеног развоја, неодвојив сегмент напретка којем се тежи, општина Шид је предузела низ корака који за циљ имају унапређење родне равноправности. Приступање изради Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Шид је свакако један од њих. Овим планом су обухваћене области које се тичу учешћа жена у креирању политика и доношењу одлука у области економије, образовања, здравља, насиља над женама, њихове адекватне едукације у овој области, као и разни видови подршке. Њиме су дефинисани приоритети, активности које је неопходно реализовати, одговорне институције и временски рокови, како би се побољшао положај становника и становница општине Шид. Питања средстава јавног информисања и јавног мњења су такође кључна за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности. У том смислу, Општина Шид не само да подржава суфинансирање пројеката производње медијских садржаја из области јавног информисања, који за циљ имају унапређење положаја и равноправности жена, већ њени представници и у свим медијским наступима пропагирају начела родне равноправности и истичу значај изједначавања могућности мушкараца и жена у пракси. Радни, искуствени и образовни капацитети оба пола, само заједничким деловањем и демократским опредељењем свих институција у локалној заједници, могу да постану ресурси. Поштовање основних људских права је вредност којом се општина Шид руководи у свим активностима, краткорочним и дугорочним планирањима. Мишљења смо да свака одговорна власт у Републици Србији препознаје политику једнаких могућности и родну равноправност као њихов неодвојив сегмент и предуслов одрживог развоја и у складу са тим дефинише правце деловања у којима се потенцијали мушкараца и жена једнако вреднују.

Председник општине Шид
Зоран Семеновић

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ СА ОСВРТОМ НА МЕЂУНАРОДНЕ И НАЦИОНАЛНЕ ПРОПИСЕ

Родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама.

Република Србија је потписница више важних и обавезујућих међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију на основу пола, рода и родног идентитета.

Кључни међународни акт је:

-Универзална декларација УН о људским правима (1948), Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена, Резолуција Генералне скупштине УН 34/180, 1979. („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 11/81).

Међу најважнијим документима су они Савета Европе:

Европска повеља о родној равноправности је документ који даје јасан преглед свих области рада локалне власти у којима је неопходно уважити принцип једнаких могућности. Родна равноправност претпоставља да постоје једнаке могућности за мушкарце и жене да допринесу културном, политичком, економском и социјалном напретку, као и да имају идентичне могућности да уживају све користи од напретка једне заједнице.

Резолуција 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији - усвојена је 31. октобра 2000. године, а њен значај је у томе што позива на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, пост конфликтним ситуацијама, мировним преговорима и мировним операцијама. Резолуција указује и на посебне потребе жена и деце у току ратних сукоба и потребу њихове заштите, те спречавање и кажњавање сексуалног и сваког другог насиља над женама. Резолуција је обавезујућа за све чланице УН, без потребе за додатном ратификацијом. Веома је битно нагласити да жене нису само жртве рата и насиља, већ и да имају врло активну улогу као учеснице у сукобљеним странама, као градитељке мира, политичарке, активисткиње;

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, односно Истанбулска конвенција је донета у Истанбулу 11. маја 2011. године. Циљеви ове конвенције су: заштита жена од свих видова насиља и спречавање, процесуирање и елиминисање насиља над женама и насиља у породици; допринос сузбијању свих облика дискриминације над женама и промоција суштинске једнакости између жена и мушкараца, укључујући и оснаживање жена; израда свеобухватног оквира, политика и мера заштите и помоћи свим жртвама насиља над

женама и насиља у породици; промоција међународне сарадње у погледу елиминисања насиља над женама и насиља у породици и др.

- Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, 1950, измењена у складу са Протоколом број 11 („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка), са Протоколом 7 (1984) и Протоколом 12 (2000);
- Европска социјална повеља, 1961. и Ревидирана Европска социјална повеља, 1996;
- Декларација о једнакостима између жена и мушкараца као фундаментални критериј демократије, 1997, као и више Препорука Комисије.
- Конвенција УН о укидању свих облика дискриминације жена (CEDAW) је међународни правни инструмент којим се захтева од земаља да елиминишу дискриминацију жена у свим областима, а који промовише једнака права жена. CEDAW се често описује као међународна повеља о правима жена. Конвенција је део међународног права и правно је обавезујућа за државе које су ратификовале Конвенцију. CEDAW настоји да постигне „суштинску једнакост“ или „једнакост резултата“, чиме се наглашава да би требало да постоји једнак приступ, једнаке могућности и једнаки резултати за жене и девојчице. То подразумева да су државе у обавези да предузму све неопходне мере које могу бити потребне да се осигура да жене и девојчице заиста искусе једнакост у својим животима (извор: Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (CEDAW) за младе, UN WOMEN);

Националне изворе родне равноправности представљају Устав Републике Србије, закони, али и подзаконски правни акти.

- **Устав Републике Србије** (усвојен 2006. године) у основним одредбама гарантује равноправност жена и мушкараца и обавезује државу да води политику једнаких могућности (чл. 15), забрањује непосредну и посредну дискриминацију по било ком основу или личном својству укључујући и пол (чл. 21 ст. 3), прописује могућност предузимања посебних мера ради постизања пуне равноправности лица или групе лица које су у неједнаком положају са осталим грађанима (чл. 21 став 4), гарантује једнакост пред законом (чл. 21 ст. 1), једнаку законску заштиту (чл. 21 ст. 2), заштиту пред судовима (чл. 22 ст. 1), другим државним органима (чл. 36 ст. 1) и међународним инситуцијама (чл. 22 ст. 2), право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву или обавези (чл. 36 ст. 2), право на правну помоћ (чл. 67 ст. 1) од стране адвокатуре (чл. 67 ст. 2) и службе правне помоћи у ЈЛС (чл. 67 ст. 2), право на рехабилитацију и накнаду материјалне и нематеријалне штете проузроковане незаконитим или неправилним радом државног органа (чл. 35 ст. 2), јемчи заштиту података о личности (чл. 42), право азила (чл. 57), слободу одлучивања о склапању брака, равноправност супружника, изједначава статус ванбрачне заједнице и брака (чл. 62), гарантује равноправност родитеља у издржавању, васпитању и образовању деце (чл. 65), јемчи слободу одлучивања о рађању (чл. 63) и посебну заштиту мајки, трудница, деце и самохраних родитеља (чл. 66) као и посебну здравствену заштиту трудница, мајки и самохраних родитеља са децом до седме године, која се финансира из јавних прихода (чл. 68), социјалну заштиту породице и

запослених (чл. 69), равноправну заступљеност полова у Народној скупштини (чл.100). Устав Републике Србије предвиђа да Република Србија може увести посебне мере „ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима” (члан 21. став 4). Ова уставна одредба отвара простор за развијање политике родне равноправности и унапређење законодавства, као и за увођење и примену мера са циљем елиминације дискриминације жена.

- **Закон о родној равноправности** („Службени гласник РС”, број 52/21). Овим законом је целовито регулисана заштита од родно засноване дискриминације у складу са међународним стандардима, прописане су и посебне мере чији циљ је стварање једнаких могућности за остваривање свих људских права за жене и мушкарце, регулисане обавезе јавних власти, послодаваца и других субјеката, инструменти и одговорност јавних власти за имплементацију закона, показатељи релевантни за родну статистику, прописане санкције за кршење закона и др. Тиме су на нормативном плану, отклоњени недостаци који су отежавали примену антидискриминационих закона и унапређивање родне равноправности, у односу на претходно донети Закон о равноправности полова из 2009.године.

Наведени Закон о родној равноправности уређује стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање дискриминације засноване на полу, полних карактеристика, односно рода и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији. Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе дужни су да прате остваривање родне равноправности засноване на полу у свим областима друштвеног живота, примену међународних стандарда и Уставом зајемчених права у овој области. Закон обавезује органе јавне власти да воде активну политику једнаких могућности у свим областима друштвеног живота. Дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода, јесте свако неоправдано разликовање, неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), на отворен или прикривен начин, у односу на лица или групе лица, као и чланове њихових породица или њима блиска лица, засновано на полу, полним карактеристикама, односно роду у: политичкој, образовној, медијској и економској области; области запошљавања, занимања и рада, samozapošljavanja, заштите потрошача (робе и услуге); здравственом осигурању и заштити; социјалном осигурању и заштити, у браку и породичним односима; области безбедности; екологији; области културе; спорту и рекреацији; као и у области јавног оглашавања и другим областима друштвеног живота. Дискриминација на основу пола, полних карактеристика, односно рода постоји ако се према лицу или групи лица неоправдано поступа неповољније него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације на основу пола, односно рода, или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању.

Дискриминацијом на основу пола, полних карактеристика, односно рода, сматра се и узнемиравање, понижавајуће поступање, претње и условљавање, сексуално узнемиравање и сексуално уцењивање, родно заснован говор мржње, насиље засновано на полу, полним карактеристикама, односно роду или промени пола, насиље према женама, неједнако поступање на основу трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета, одсуства ради посебне неге детета у својству очинства и материнства (родитељства), усвојења, хранитељства, старатељства и подстицање на дискриминацију као и сваки неповољнији третман који лице има због одбијања или трпљења таквог понашања.

Закон о родној равноправности по први пут утврђује конкретне обавезе органа јавне власти и других субјеката који обављају послове у области образовања и васпитања на плану интегрисања родне равноправности, у све аспекте образовног процеса, што подразумева искључивање родно стереотипних, сексистичких садржаја и укључивање у програме и уџбенике садржаја везаних за родну равноправност, који афирмишу равноправност и повећају видљивост осетљивих друштвених група, употребу родно осетљивог језика, интегрисање родне перспективе у програме образовања наставног кадра, процењивање садржаја уџбеника и другог наставног материјала са аспекта њиховог утицаја на промоцију родне равноправност и др. Иако су видљиви позитивни помаци у домену интегрисања родне перспективе у образовање, још увек постоје родни диспаритети и хоризонтална родна сегрегација у приступу образовању, посебно међу рањивим групама. Образовни програми и наставни материјали су недовољно родно осетљиви и засновани су на традиционалној родној матрици. Постоје значајни родни дисбаланси у погледу положаја жена и мушкараца запослених у образовним установама и њиховог учешћа у управљачким структурама.

- **Закон о забрани дискриминације** („Службени гласник РС”, број 22/09, 52/21). Уређује општу забрану дискриминације, облике и случајеве дискриминације и механизме заштите. Међу основама дискриминације наводи, између осталих, пол, родни идентитет, сексуалну оријентацију, брачни и породични статус (члан 2, став 1). Закон дефинише дискриминацију на основу пола као поступање „противно начелу родне равноправности, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота” (члан 20. став 1). Чланом 14. Закон предвиђа примену посебних мера уведених ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неравноправном положају.

- У Србији је 2017. године усвојен **Закон о спречавању насиља у породици** као један од одговора државе на широку распрострањеност насиља према женама, а циљ овог закона је да се на општи и јединствен начин регулише поступање државних органа првенствено у вези са превенцијом, али и са заштитом од насиља у породици. Већина напора у погледу закона и политика углавном је усмерена на насиље у породици као најраспрострањенији вид насиља према женама.

• **Национална стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године** (октобар 2021.године Влада Републике Србије) дефинисала је свеобухватне мере за унапређење родне равноправности као чиниоца који подстиче развој друштва у Србији. Полази од Устава Републике Србије, који јемчи људска права утврђена потврђеним међународним уговорима, општеприхваћеним правилима међународног права и законима (члан 18. став 1), као и равноправност жена и мушкараца и развијање политике једнаких могућности (члан 15) и забрањује дискриминацију по било ком основу, укључујући и ону по основу пола (члан 21. став 3). Национална стратегија за родну равноправност, садржински је повезана са више секторских стратегија које се односе на различите области, а које и Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена издваја као области од приоритетног значаја за остваривање родне равноправности. Садржинска повезаност ове Стратегије са стратегијама које се односе на поједине области друштвеног живота или на посебне субјекте проистиче из мултисекторске природе родне равноправности. Родна равноправност као предуслов развоја друштва је окосница и суштинска одредница садржаја ове стратегије и повезана је са Агендом за одрживи развој (Агенда 2030) као универзалном стратегијом која укључује три димензије одрживог развоја - економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине.

Овим документом се утврђује целовита и доследна политика државе у циљу елиминисања дискриминације жена, побољшања њиховог положаја и интегрисања принципа родне равноправности у све области деловања институција система, као једног од елемената модернизације и демократизације друштва. Стратегијом су обухваћене области које се тичу учешћа жена у креирању политика и у доношењу одлука: економија, образовање и здравље, сузбијање насиља над женама, као и питање присутности родних стереотипа у медијима. Стратегијом је родно равноправна Република Србија у којој су жене и мушкарци, девојчице и дечаци, као и особе другачијих родних идентитета, равноправни, имају једнака права и једнаке могућности за лични развој, пружају равноправан допринос одрживом развоју друштва, уживају једнаке користи од развоја друштва, равноправно учествују у одлучивању о развоју друштва и преузимају једнаку одговорност за будућност.

Општи циљ дефинисаном овом стратегијом је превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслов за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца, девојчица и дечака.

У периоду од 2021. до 2030. године фокус јавне политике дефинисане у Националној стратегији ће бити усмерен на остваривање следећих стратешких посебних циљева:

1) Смањен родни јаз у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо-економског развоја друштва са јасно дефинисаним мерама:

- Подршка иновативним програмима и услугама за активацију жена на тржишту рада, и њихову повећану запошљивост и samozapošljavanje, те креирање радних места за жене са додатно отежаним приступом одрживом запошљавању и samozapošljavaњу
- Препознавање, вредновање и редистрибуција неплаћеног кућног рада и повећање расположивог времена за плаћени рад, лични развој и слободно време.
- Смањење платног јаза између жена и мушкараца на тржишту рада у свим секторима и повећање учешћа жена у високо плаћеним пословима
- Успостављање системске подршке за започињање, развој и раст бизниса у већинском власништву жена и повећање профитабилности њихових предузетничких активности.
- Успостављање системске подршке за подстицање учешћа жена у друштвеним и технолошким иновацијама и повећању користи од иновационе делатности
- Уродњавање јавних политика и законодавства у области предшколског и основношколског васпитања и образовања, јачање капацитета свих релевантних актера и институција и подизања нивоа свести о значају остваривања родне равноправности.
- Уродњавање јавних политика и законодавства у области средњег образовања и васпитања, јачање капацитета свих релевантних актера и институција, подизање нивоа свести о значају остваривања родне равноправности и промоција инклузивног родно сензитивног доживотног учења
- Уродњавање јавних политика и законодавства у области образовања и науке, јачање капацитета свих релевантних актера и институција, подизања нивоа свести о значају остваривања родне равноправности и успостављање једнаких могућности за каријерно напредовање запослених жена и мушкараца

2) Обезбеђене једнаке могућности за остваривање и заштиту људских права као претпоставка развоја и безбедног друштва

- Успостављање институционалних претпоставки и нормативних гаранција за владавину права, једнаке могућности приступа правди и обезбеђивање ефикасне и делотворне заштите људских права и родне равноправности
- Унапређена безбедност жена у миру, конфликту и пост конфликтном опоравку друштва, кризним и ванредним ситуацијама, кроз интегралну примену

Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србији

- Унапређена безбедност жена и девојчица у јавној и приватној сфери кроз елиминацију свих облика насиља, укључујући трговину људима, сексуалне и друге облике експлоатације, посебно у време криза и ванредних ситуација
- Јачање капацитета, унапређивање институционалног и нормативног оквира родне равноправности у политичком животу и обезбеђивање равноправног учешћа жена и мушкараца, посебно рањивих група у одлучивању о јавним пословима

3) Успостављена приступачна и свеобухватна здравствена заштита и обезбеђена социјална сигурност

- Унапређење доступности и квалитета здравствене заштите без дискриминације, укључујући програме ране превенције сексуалног и репродуктивног здравља, рака дојке и рака грлића материце, као и подизање свести о савременим облицима контрацепције и побољшање приступа услугама за планирање породице.
- Обезбеђење социјалне сигурности, смањење сиромаштва, социјалне искључености и унапређење доступности услуга социјалне заштите ради очувања и повећања квалитета живота, благостања жена и мушкараца из рањивих група, као и подршке породицама у задовољењу животних потреба.

4) Успостављен целовит и функционалан систем за креирање и спровођење родно одговорних јавних политика и буџета

- Унапређени капацитети, институционални и нормативни оквир који обликују амбијент у коме се унапређује родна равноправност са акцентом на институционалне механизме родне равноправности као део целовитог и функционалног система и механизма за креирање родно одговорних јавних политика
- Развој и унапређење родне статистике, повећање доступности података и информација као и коришћење података који одражавају стварност живота жена и мушкараца, девојчица и дечака за креирање политика
- Континуирана и појачана примена родно одговорног буџетирања на националном, покрајинском и локалном нивоу у поступку планирања и извршења буџета, институционализација РОБ-а у буџетском систему РС, и повећање улагања у родну равноправност
- Унапређени капацитети за креирање родно одговорних ресорних јавних политика, анализу и праћење ефеката јавних политика на остваривање родне равноправности.

Стратегија родне равноправности заснива се на међународном праву као и националном прописима који се односе на субјекте и области обухваћене Стратегијом

у чијем средишту је превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслов и подстицај развоја друштва.

У утврђивању стратешких циљева у периоду од 2021. до 2030. године Република Србија од следећих принципа:

1. поштовање људских права, достојанства и интегритета личности, као и уважавање различитости,
2. солидарност, правичност и једнаке могућности за све, без дискриминације по било којој основи,
3. подршка личном и друштвеном оснаживању жена, нарочито припадница рањивих група,
4. јавност и транспарентност у спровођењу мера и одговорност државе у постизању родне равноправности,
5. заједнички ангажман жена и мушкараца и њихово партнерство у остваривању родне равноправности,
6. узимање у обзир економских, социјалних, административних, буџетских и других могућности,
7. континуираност планирања,
8. координација, сарадња и стратешко партнерство државног, пословног и цивилног сектора у постизању родне равноправности,
9. конзистентност и усклађеност са преузетим обавезама у процесу европских интеграција.

Институционални механизми који у Републици Србији спроводе и надгледају процес унапређења родне равноправности.

На националном нивоу формиран су:

- ✓ **Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова** као стално радно тело Народне скупштине (од 2003. године),
- ✓ **Савет за равноправност полова** (од 2004. године),
- ✓ **Управа за родну равноправност** (Управа је основана 2007. године као Сектор за родну равноправност у оквиру Министарства рада и социјалне политике, да би, 2008. године прерасла у Управу), коју је заменио **Одсек за унапређење родне равноправности** у оквиру Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (2014. године).
- ✓ **Координационо тело за родну равноправност**, основано је од стране Владе 30. октобра 2014. године са задатком разматрања свих питања и координисања рада органа државне управе у вези са родном равноправношћу.
- ✓ **Заштитник грађана** и
- ✓ **Повереник за заштиту равноправности** (формиран Законом о забрани дискриминације) такође се баве питањима родне равноправности, у оквирима својих надлежности.

Ради спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација „Жене, мир и безбедност” у Републици Србији (2010–2015) (у даљем тексту: Национални акциони план) у Републици Србији формирана су четири институционална тела и то: Политички савет Владе Републике Србије за спровођење Националног акционог плана, Мултисекторско координационо тело Владе Републике Србије за спровођење Националног акционог плана, Аналитичке групе и истраживачки тимови за праћење, анализу и извештавање о спровођењу тог плана у надлежним органима државне управе и Комисија Народне скупштине Републике Србије за праћење спровођења Националног акционог плана.

Такође, Националним акционим планом предвиђени су и следећи механизми родне равноправности на нивоу појединих органа државне управе ради уградње родне перспективе: саветник/саветница за родну равноправност министра/директора, саветник/саветница за род команданата националних контингената у мултинационалним операцијама, механизам колегијалне помоћи, „особе од поверења”, механизам за родно одговорну евиденцију кадрова и родно одговорне статистике и механизам родно одговорног буџетирања.

На нивоу АП Војводине формиран су:

- ✓ **Одбор за равноправност полова Скупштине Аутономне покрајине Војводина,**
- ✓ **Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова,**
- ✓ **Савет за родну равноправност и**
- ✓ **Завод за равноправност полова**

Највеће достигнуће представља подизање свести о постојању законске обавезе за јединице локалне самоуправе да се баве питањима родне равноправности.

- ✓ **Локални механизми,**
- ✓ **задуживање лица за родну равноправност и, у мањем броју,**
- ✓ **усвајање локалних акционих планова за родну равноправност.**

У унапређењу родне равноправности на локалном нивоу посебно значајну улогу има Стална конференција градова и општина путем обука, умрежавања и јачања капацитета локалних механизма за родну равноправност. Истраживање „Подршка локалним самоуправама у Србији у процесу европских интеграција”, које је урадио Институт за социолошка истраживања крајем 2014. године, показало је напредак у броју основаних локалних механизма за родну равноправност, и то: у односу на 2010. годину пораст са 53,2% на 90% општина, а у броју лица задужених за родну равноправност пораст са 32% на 71,2%. Остварен је минималан помак у разумевању родне равноправности не само као женске теме, већ као питања развоја.

Иако је пораст у броју механизма родне равноправности на локалном нивоу значајан, и даље постоје бројни изазови: улога ових тела није јасна, нису свуда активна и не остварују утицај. Лица се задужују за ову област на волонтерској бази, немају јасан опис послова које треба да обављају и врло ретко су на управљачким и утицајним позицијама у структури. Са посебним освртом на Националну стратегију за родну равноправност препознати су кључни проблеми са којима су се сусретали у свом раду механизми родне равноправности и идентификовани су на следећи начин : поднормираност и нестабилан статус у структури органа јавне власти, нејасно или непотпуно дефинисане надлежности и одговорности, изостанак системског повезивања и координирања активности, мали број запослених, који често ове послове обављају уз неки други посао, недовољан ниво њихове родне освешћености и знања о родној равноправности, нестабилни извори финансирања често ослоњени на донаторска средства, оскудни резултати и тешкоће у праћењу стања, недостатак процедура уродњавања закона и стратегија као и квантитативних и квалитативних показатеља учинка активности. Механизми за родну равноправност су са мање или више (не)успеха показали виталност јер су и у таквим околностима успели да учине барем мале кораке на унапређењу родне равноправности о чему сведочи индекс родне равноправности.

Родно осетљива статистика не подразумева само разврставање и приказивање постојећих података по полу, већ и уважавање разлика у проблемима и изазовима с којима се жене и мушкарци сусрећу у свим сферама живота.

На међународном нивоу, прво званично разматрање родно осетљиве статистике оди- грало се за време Прве светске конференције о женама у Мексико Ситију 1975. године. Закон о родној равноправности из 2021.године, уврштава у одредбу закона појам *«статистички подаци на основу пола»*(члан 12).

Пекиншка декларација и платформа за акцију из 1995. године, која даје јасан скуп препорука и смерница за побољшање положаја жена у свету, дотиче се и родно осетљиве статистике. Она наводи **обавезу држава** да редовно прикупљају, обрађују и објављују податке разврстане по полу и старосној доби како би се омогућио увид у проблеме и питања који се тичу положаја жена и мушкараца.

Редовно и свеобухватно праћење и приказивање родно осетљивих података омогућава сагледавање стања у друштву у погледу родне дискриминације, односно утврђивање да ли постоји неправда између жена и мушкараца. Оно такође омогућава креирање, планирање и спровођење политика које су усмерене на отклањање неједнакости и унапређење положаја дискриминисаних група или појединаца.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ У ОПШТИНИ ШИД

Локални акциони план за родну равноправност (ЛАПРР) је развојни документ општине Шид, који утврђује целовиту и усклађену политику општине у циљу унапређења родне равноправности.

Документ дефинише политику једнаких могућности, утврђује циљеве, мере и план активности ради постизање родне равноправности и надовезује се на Одлуку о родној равноправности коју је Скупштина општине Шид усвојила у децембру 2021. године, и који акт је, уз позитивне одредбе Закона о родној равноправности и Националну стратегију за родну равноправност, био полазна основа за израду ЛАПРР.

У документу су идентификовани приоритети деловања, одређени су носиоци активности, временски оквир за њихову реализацију, као и индикатори у остваривању циљева за постизање родне равноправности.

Локални акциони план за родну равноправност покрива следеће области: здравље, насиље у породици, економију и одрживи развој.

Основни циљ ЛАПРР јесте да с једне стране дефинише приоритетне области за деловање Комисије за родну равноправност и буде у складу са, од стране Владе, усвојеном Националном Стратегијом за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године, чији је циљ превазилажење родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслова за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца, девојчица и дечака, те да, с друге стране, омогући праћење напретка у сфери родне равноправности на територији општине Шид, а како то предвиђа и сам Закон о родној равноправности из 2021. године.

Радна група за израду Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Шид за период 2022 - 2023 је носилац активности у изради Локалног акционог плана за родну равноправност. У сарадњи са Комисијом за родну равноправност на територији општине Шид, Радна група је развила детаљну методологију за што квалитетнију израду Акционог плана, пошавши од става да је за квалитетан предлог неопходан широк консултативан процес и наставак успешне сарадње између цивилног сектора и локалне самоуправе.

Како је ово први акциони план из области родне равноправности, и како је ово област која се односи на све нивое друштва, кроз процес израде је изграђена мрежа партнера на локалном нивоу, уз јачање сарадње са цивилним друштвом.

Као први акциони план из области родне равноправности, те из тог разлога и недостатка претходног искуства у изради истог, акциони план се доноси као једногодишњи акциони план.

Исти ће свакако послужити као добра полазна основа у будућем периоду за израду будућих акционих планова у вишегодишњем трајању, нарочито након извештаја који ће бити сачињен о спровођењу ЛАПРР, као ослонац за припрему наредног АП из ове области. Будући документи који ће се доносити биће у целости усаглашени са будућим Планом развоја општине Шид 2022-2028.године, као кровним стратешким документом општине Шид, чије доношење и усвајање ће уследити непосредно након доношења овог ЛАПРР, односно у првој половини 2022.године.

Евалуација ЛАП ће сходно мапираним и препознатим потребама бити темељ израде свих нових акционих планова у наредним годинама у овој друштвено осетљивој области на који начин ће Општина Шид у наредним годинама у континуитету давати свој пуни допринос како би родна равноправност на локалном нивоу сходно свим важећим међународним и националним прописима била у целости имплементирана и унапређена.

3. ПРАВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Устав Републике Србије, као основни и највиши правни акт у правном систему, садрживише одредби које су значајне за успостављање и деловање институционалних механизма (различита тела, органи при скупштини или органима изврше власти) за родну равноправност на локалном нивоу. Следеће одредбе Устава говоре о потреби успостављања локалних механизма за родну равноправност на локалном нивоу:

- Општина као и друге јединице локалне самоуправе имају Уставом прописану обавезу да се старају о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права што укључује и право на равноправност полова и сва права по том основу као и забрану дискриминације засноване на припадности полу (члан 190 став 3);

- Устав експлицитно прописује обавезу свих државних органа, па и органа који се образују у локалној заједници да у оквирима надлежности локалне заједнице и у областима у којим се простире надлежност локалне заједнице, као и да сваки орган у складу са својим надлежностима води политику једнаких могућности, а политику једнаких могућности изричито везује управо за остваривање равноправности жена и мушкараца (члан 15);

- Устав изричито прописује могућност да се у локалној заједници, на локалном нивоу у оквиру надлежности које припадају локалној заједници усвоје посебне мере на локалном нивоу а које за циљ имају управо постизање равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају и одређује недискриминаторну природу ових мера (члан 21 став 4).

- Локалним заједницама је Уставом гарантовано право на самоорганизовање у оквирима које прописује Устав и закон чији садржај укључује право локалне заједнице и органа локалне самоуправе да регулишу организацију, уређење и надлежност органа и јавних служби које се образују у локалној заједници (члан 179).

- Устав регулише и право грађана на бесплатну правну помоћ која представља интегрални део целокупног система заштите људских и мањинских права и веома важан инструмент заштите права и ситуацију када је право повређено, ограничено или суспендовано (члан 67).

Закон о родној равноправности, регулише једном начелном одредбом, обавезе органа који се формирају у локалним заједницама (општине и градови) као и начин остваривања родне равноправности на локалном нивоу. Три су важна подручја на која овај Закон упућује:

- Прво, обавезе органа локалне заједнице на подручју родне равноправности,
- Друго, формирање локалног институционалног механизма за родну равноправност,
- Треће, формирање процедуре учешћа у одлучивању која се односе на равноправност полова и значајна су за остваривање родне равноправности у локалној заједници.

Локалне заједнице и њихови органи имају следеће Законом прописане обавезе на подручја родне равноправности У надлежностима органа локалне самоуправе и међу њиховим законским обавезама су:

- Обезбеђивање родне равноправности у локалној заједници
- Вођење политике која доприноси остваривању једнаких могућности за остваривање права жена и мушкараца у локалној заједници
- Подстицање и унапређивање родне равноправности, који Закон прописује као обавезу органа у локалној заједници они остварују у оквиру својих надлежности као и у оквиру послова који су непосредно везани за родну равноправност
- Законска одредба која прописује формирање локалних институционалних механизма за родну равноправност (дефинисање и образовање два радна тела: Савет за родну равноправност и Комисија за родну равноправност) као и обавезу именовања особе задужена за родну равноправност за све органе јавне власти који имају више од 50 запослених)
- Законом је такође прописана процедура која налаже надлежним органима локалне заједнице да у процесу усвајања развојних планова као и других аката које усваја локална заједница у областима у којим се простира њена надлежност, а оквиру својих надлежности: разматрају мере и активности које су у функцији родне равноправности;

Поменуте одредбе Устава и Закона представљају правни оквир унутар којег локална заједница својим прописима (статутом, пословником скупштине локалне заједнице, одлукама и др.) регулише:

- *статут* (начин избора, састав и конституисање локалног тела за родну равноправност)
- *надлежности* (послови које обавља локално тело за родну равнопарвност) и
- *процедуре* (облици и начин на који локално тело за родну равноправност учествује о одлучивању о пословима и надлежностима локалне заједнице).

Надлежности скупштинског радног тела за родну равноправност у локалној заједници које се образује за област родне равноправности профилишу у основи два закона:

- Закон о локалној самоуправи који прописује компетенције и надлежности локалне заједнице и органа који се образује у локалној заједници;
- Закон о родној равноправности који регулише послове и прописује обавезе органа јавне власти у области родне равноправности.

4. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

Општина Шид се налази на југозападу Војводине и припада Сремском округу. На североистоку се граничи са општином Бачка Паланка (око 15 км), на истоку и југоистоку општином Сремска Митровица (око 45 км). На југу и југозападу од општине Шид налази се Република Српска (око 16,5 км), а на западу и северу је Република Хрватска (око 110 км). Општина Шид заузима површину од 687 км², представља 3,2% покрајинске територије (Републички завод за статистику, 2004. г.). У поређењу са другим општинама, Шид спада у групу 10 највећих у АП Војводини. На њеној територији се налази 19 насеља (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердевик, Бикић До, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид) и 19 катастарских општина (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердевик, Ћипша, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид).

Према подацима Пописа становништва у Републици Србији 2011. године, укупан број становника у општини Шид износи 34.188. У односу на 2002. године када је на подручју општине живело 38.973 становника (1,9% покрајинског становништва) број становника на територији општине Шид се смањио за 4.785. Према густини насељености, општина Шид са 58,6 ст/км² је скоро дупло слабије насељена (1,6 пута) него Покрајина (94,5 ст/км²).

Шид - Степен развијености: III група (од 60 до 80% републичког просека)

Демографска обележја

Са 34.188 становника, општина Шид се налази на петом месту по броју становника у Сремском округу. Према последњем попису, од укупног броја становника општине Шид, мушкараца је било 16.788 или 49,10%, док је жена било 17.400 или 50,9%. Посматрајући према старосној структури: 4.637 становника има млађих од 15 година, припада младима од 15 до 29 година 6.345 становника, становника старости од 30-44 година има 6.533 становника, категорије лица старости од 45-65 година је било на попису 10.914 и 5.759 лица старијих од 65 година. Становништво радног узраста, од 15 до 64 године, чини 23.792 становника на територији Општине Шид. Кроз општину Шид евидентирано је 15.573 избегла и прогнана и 132 интерно расељена лица. Према попису из 2001. године, у општини Шид се задржало од 2002. године 12.863 лица. Регулисањем личних докумената, нису решени проблеми становништва у погледу социјалне ситуације, решеног стамбеног питања или запослења (подаци из Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната у Општини Шид за период 2016-2020. годину, новембар 2016. године). Попис становништва који се очекује у току 2022.године свакако ће дати јаснији и потпунији приказ података, и бити релевантнији у односу на тренутно расположиве статистичке податке.

Становништво и површина

01. Површина (у km²)										687	
02. Број становника према Попису 2002										38.973	
03. Број становника према Попису 2011										34.188	
Становништво према старости и полу											
ол	укупно	0-4 год.	5-9	0-14	5-19	0-24	5-29	0-34	5-39	0-44	5-49
	34188	1452	1497	688	998	155	192	116	104	313	596
	16788	769	764	51	010	130	208	120	118	185	296
	17400	683	733	37	88	025	84	96	86	128	300

5. АНАЛИЗА ПОЛОЖАЈА ЖЕНА У ОПШТИНИ

ШИД ПО ПИТАЊУ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

5.1 УЧЕШЋА ЖЕНА У ПРОЦЕСИМА ОДЛУЧИВАЊА И ОСТВАРИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Право на равноправно учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања о јавним пословима гарантовано је Уставом Републике Србије из 2006. године и другим домаћим и међународним документима о људским правима. Изборним законима прописано је да најмање 30% припадника мање заступљеног пола мора бити заступљено на изборним листама, те надаље да се приликом предлагања чланова у све органе за спровођење избора води рачуна о родној равноправности.

Уставом Републике Србије, загарантовано је учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања у јавним пословима. Равноправно учествовање у одлучивању и жена у мушкараца је пут до мирнијег и бољег друштва, у којем су укључени различити аспекти људских потреба и оно поспешује транспарентност у доношењу одлука и праведнију поделу утицаја у друштву.

Скупштина општине Шид има 39 одборника, од чега одборницама припада 19 одборничких места. Председник скупштине општине, председник општине, као и заменик председника општине и помоћник председника за социјалну политику су мушког, док је помоћник за економски развој особа женског пола. Начелник Општинске управе Шид је жена, а општински правобранилац мушкарац. Чланови Општинског већа општине Шид броје 7 места, од којих се на 2 налазе жене. Народни посланик, односно представник општине Шид у републичком парламенту је жена, док два представника у покрајинском парламенту, једна особа је женског пола.

Од 19 месних сеоских заједница, које су најближе свакодневном животу мештана и конкретним проблемима са којима се суочавају, на месту председника је 16 особа мушког пола, док су на месту 3 председника месних заједница, особе женског пола.

Директори јавних предузећа су углавном мушког пола и њих је 3, док је жена на челу једног јавног предузећа. На месту директора јавних установа особа мушког пола је 3, а доминира женски пол са 6 директора. Када је реч о директорима образовних установа у Шиду, од њих 10, на 8 места су жене.

У 12 надзорних одбора јавних предузећа и установа, од укупно 36 чланова, 16 су жене.

Школски одбори свих основних и средњих школа, као и предшколске установе, броје укупно 90 чланова, од тога су 67 особе женског пола. У управним одборима установа се налази укупно 47 лица, од тога је 28 женског пола.

Штаб за ванредне ситуације општине Шид броји укупно 10 сталних чланова, док траје Мандат СО, од којих су 3 жене.

Посматрајући Општинску управу општине Шид, ситуација је веома позитивна са аспекта заступљености особа женског пола, јер су оне углавном на руководећим местима и на челу одељења и одсека.

У општинским комисијама, којих има 29, 72 члана су женског, док чланова мушког пола има 94. Општинских савета има 7, у њима су заступљене 24 жене, док је 30 чланова мушког пола.

5.2 АНАЛИЗА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА

Једнако право на образовање и једнака доступност образовања основа су за постизање једнаких могућности за професионалну каријеру и за остваривање личних потенцијала како мушкараца тако и жена. Ова права у нашој земљи гарантована су на свим нивоима школовања.

Основне школе

ОШ Сремски фронт

Поред матичне школе чије је седиште у Шиду, настава се организује и у издвојеним одељењима у следећим насељима: Беркасово, Бикић Дол, Сот и Моловин. Према подацима за школску 2020/2021. годину, у овим насељима наставу прати 64 ученика који су расподељени у 9 одељења. Број наставног особља је 56. Доминантан удео међу запосленима имају жене. Према последњим расположивим подацима, од 56 наставника, 42 су жене.

Старосна структура је „подмлађена“, па се уочава знатан удео млађих од 55 и више година, близу 2/3 у односу на укупан број наставника.

Подаци о укупном броју ученика у основној школи "Сремски фронт" показују да је у посматраном временском раздобљу број ученика у Шиду 521, од укупно 585.

ОШ Бранко Радичевић

Седиште ОШ „Бранко Радичевић“ налази се у Шиду, а издвојена одељења у насељима: Гибарац, Бачинци и Кукујевци. Настава се реализује на српском језику. Број запослених је 103, од чега су 72 наставно особље. Жене чине 75,6 % наставника. Број ученика је у константном опадања и сада износи 830 ученика.

ОШ „Сава Шумановић“ Ердевик

У основној школи "Сава Шумановић" настава се реализује на српском и словачком наставном језику. Према подацима школе за школску 2020-2021. годину укупно је 29 наставника и 16 ненаставног особља.

Број ученика је 187 заједно са подручним одељењима где је у матичној школи 153 ученика, у Бингули 26, док је у Љуби свега 8 ученика.

ОШ „Вук Караџић“ у Адашевцима

У основној школи "Вук Караџић" у Адашевцима настава се реализује на српском језику. Према последњим подацима, запослено је 36 наставника. У анализираном периоду није дошло до значајније промене у укупном броју наставника. Међу запосленима доминирају жене, 75,0% у односу на укупан број. Већина наставника, више од 1/3, је стара од 35 до 44 године. У матичној школи је 108 деце, у

реновираној школи у Вашици 111, у Илинцима 35, док је у Батровцима свега 8 ученика.

ОШ „Јован Јовановић Змај“ Шид

ОШ „Јован Јовановић Змај“ Шид је самостална образовно-васпитна установа, која се бави образовањем и васпитањем деце са сметњама у развоју, са подручја општине Шид. Делатност школе је основно образовање и васпитање деце са интелектуалним сметњама, комбинованим и вишеструким сметњама у развоју. Од школске 2009/2010.године и надаље деца се уписују у школу на основу мишљења Интер-ресорне комисије и уз сагласност родитеља. Наставног особља је 9, ненаставног 5, а ученика 23 из Шида и насељених места око Шида.

ОШ „Филип Вишњић“ Вишњићево

Школа најпознатијег српског гуслара се може похвалити са 199 ученика распоређених у 3 школе, матична која броји 93 у Вишњићеву, у Моровићу 72 и у Јамени са 35 ученика. Кад је реч о наставном особљу, број је 34, док је 15 ненаставног особља.

ОМШ „Филип Вишњић“ Шид

Школа за основно музичко образовање има 209 уписаних ученика на пет одсека на инструментима клавир, хармоника, виолина, тамбура, кларинет, саксофон и флаута. Већ седам година уназад школа организује, у сарадњи са Удружењем грађана „Шидарт“ и Општином Шид музичко-едукативни фестивал „Еуфонија“, а од 2020. године уз подршку Општине Шид школа је решила највећи проблем са којим се суочавала током година, а то је био недостатак адекватног простора, када је усељена у свој нови дом.

5.3 ПОБОЉШАЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЗДРАВСТВЕНОЈ И СОЦИЈАЛНОЈ ПОЛИТИЦИ

Последње деценије XX века становништво Србије било је изложено економској кризи, ратним дејствима на просторима бивше Југославије, популационим губицима, санкцијама и НАТО бомбардовању, те другим траумама и стресним ситуацијама, што су све фактори високог ризика по здравље становништва. Здравствено стање су угрожавали и раширени ризични стилови понашања, немар према животној средини и њено загађење, сиромаштво и незапосленост као последице дуготрајне економске кризе.

Због истих фактора, дошло је и до кризе у систему здравствене заштите становништва, тако да су на жене деловали и додатни специфични фактори ризика, услед њиховог повећаног оптерећења и одговорности, при чему је терет бриге и старања о болеснима пребачен углавном на њих. Због периода без адекватне нормативне регулативе и нарастања приватне праксе, и са различитим појавама корупције, неједнакост у остваривању права на квалитетну здравствену заштиту посебно је погађала жене из вишеструко дискриминисаних група.

Хроничне масовне незаразне болести, као што су кардиоваскуларни проблеми, малигни тумори, болести исхране и метаболизма, опструктивне болести плућа, повреде, тровања и поремећаји менталног здравља већ дужи период доминирају у националној патологији женског здравља. Међу узроцима умирања жена на првом месту су болести срца и крвних судова, од којих умире 60,8% жена, а затим малигне болести као узрок смрти 16% жена. Следе болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма, болести система за дисање, органа за варење и последице деловања спољних фактора.

Здравствено стање жена је додатно угрожено и трудноћом, порођајем, материњством с једне, и економском зависношћу и неодговарајућим мерама безбедности и здравља на раду, у саобраћају и код куће, са друге стране. 21% жена изложено је сталном стресу. Као додатни фактор лоше утичу и ризични стилови понашања, који укључују пушење које је раширено код 33,6% жена, неправилна исхрана која доводи до гојазности и других поремећаја, као и недовољна физичка активност, пошто се мање од 25% жена бави рекреацијом или спортом. Жене не поклањају довољну пажњу превенцији, јер на пример свега 6,3% жена годишње посети гинеколога, учесталост абортуса је веома висока, а коришћење контрацептивних средстава ниско.

Број оболелих на територији општине Шид евидентираних током 2021. год. са дијагнозом (100-199) - болести система крвотока је 3418. Са дијагнозом (E10-14) - шећерна болест број оболелих је 2037. Број оболелих жена са дијагнозом (C54-55) - карцином грлића материце је 7, док је са дијагнозом (C50) - карцином дојке тај број знатно већи 74.

Бар два основна узрока умирања и разбољевања жена (кардиоваскуларне и малигне болести) могу се спречити мерама примарне превенције (промоција здравља, развијање здравих стилова живота и др.) и мерама секундарне превенције (рано откривање болести, нарочито болести репродуктивних органа, и др.) Зато у програ-

мима здравствене заштите жена приоритет треба дати мерама промоције здравља и превенције болести.

Примарна здравствена заштита на територији општине Шид обавља се у Дому здравља Шид и у свих 18 села општине. Здравствена заштита је организована по службама а то су:

1. Служба за здравствену заштиту одраслог становништва
2. Служба за здравствену заштиту жена
3. Служба за здравствену заштиту деце
4. Специјалистичке службе
5. Служба хитне мед. помоћи
6. Служба за лабораторијску дијагностику
7. Служба за рендген дијагностику
8. Служба за физикалну мед. и рехабилитацију
9. Соливалентна патронажна служба
10. Стоматолошка здравствена заштита

У Дому здравља Шид укупно ради 211 лица, од тога 165 женских и 46 мушких.

У сталном радном односу ради 176 радника од тога:

Висока стручна спрема: 18 мушкараца и 34 жене, укупно 52, од тога лекара опште мед. 15, лекара на специјализацији 8, специјалиста 16, стоматолога 7, фармацеута 5, психолога 1.

Виша стучна спрема: 4 мушкарца и 9 жена, укупно 13, од тога: медицинских сестара општег смера 3, ртг техничар 2, физиотерапеутски техничар 3, акушерска сестра 1, патронажни техничар 2, педијатријска сестра 1, стоматолошка сестра 1.

Средња стручна спрема: 6 мушкараца и 77 жена, укупно 83 од тога:

Медицинска сестра техничар 51, зубни техничар 2, физиотерапеутски техничар 3, фармацеутски техничар 10, акушерске сестре 5, лабораторијски техничар 7, стоматолошке сестре 5, остало је немедицинско особље.

Центар за социјални рад одлучује о остваривању права корисника утврђених Законом о социјалној заштити и о коришћењу услуга социјалне заштите, које обезбеђује Република Србија, Аутономна покрајина Војводина и јединица локалне самоуправе (општина) и врши друге послове утврђене законом и њиховим прописима. ЦСР у складу са законом врши следећа јавна овлашћења:

- процењивање потреба и снага корисника и ризике по њега
- планирање и пружање услуга социјалне заштите
- спровођење поступака и одлучивање о правима на материјална давања
- спровођење поступака и одлучивање о коришћењу услуга социјалне заштите

- предузимање прописаних мера, покретање и учествовање у судским и другим поступцима.

Укупан број корисника услуга Центра за социјални рад - 3918

Број корисника услуга женског пола - 2068

Број корисника новчане социјалне помоћи – 1247

Број корисника новчане социјалне помоћи женског пола - 340

Број лица запослених у ЦСР - 15 лица (14 жена и 1 мушкарац).

Број развода у којима је учествовао ЦСР – 59

5.4 ПОБОЉШАЊЕ ЕКОНОМСКОГ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И ОСТВАРИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Нови Закон о раду прописује равноправност полова у погледу услова запошљавања, избора позива, услова рада, права из радног односа, образовања, оспособљавања и усавршавања, напредовања на послу, отказа уговора о раду, забране узнемиравања и сексуалног узнемиравања запослених, одговорност послодавца за незаконито поступање, породилско одсуство, одсуство са рада ради неге детета и одсуство са рада ради посебне неге детета и посебна заштита од отказа уговора о раду (за време трудноће, породилског одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета), и др.

Број запослених лица у привредном друштву, другом правном лицу на дан 27.03.2021. године, према подацима Републичког фонда за здравствено осигурање, Филијала за Сремски округ са седиштем у Сремској Митровици, Испостава Шид је укупно 8324 лица. Највећи број запослених је у делатностима државне управе и одбране и обавезног социјалног осигурања, затим трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала, затим прерађивачка индустрија, саобраћај и складиштење итд.

Највећи број запослених лица, према годинама живота је од 35 до 60 година. Између 20 и 35 година је 2299, док је од 35 година 6025 лица.

Према подацима Републичког завода за статистик., просечна бруто зарада за децембра 2021. године је била 81.462,00 динара. Просечна нето зарада по запосленом у Републици Србији у децембру 2021. године је износила 59.158,00 динара. Напред наведени подаци приказује износ бруто и нето зараде у Општини Шид за 2021. годину. (Извор: Републички завод за статистику)

ПРИВРЕДА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО

У отежаним економским условима, секторска концентрација МСПП не мења се значајно током година: доминира концентрација у неразмењивим секторима, при чему свако треће предузеће или предузетник из МСПП послује у области трговине на велико и мало, за којима следе услуге и занатске делатности. У структури МСПП, прерађивачка индустрија је недовољно развијена. МСПП општине Шид недовољно су окренути извозу.

Укупан број предузетничких радњи на територији општине Шид у 2021. године је 779. Од привредних грана, на територији општине Шид, међу предузетницима, најзаступљеније су услужне делатности. На другом месту је трговина на мало прехрамбеним и непрехрамбеним производима. Трговина на велико је веома мало заступљена у пословању предузетничких радњи.

Један од најразвијенијих сектора привреде на територији општине Шид је сектор услуга. Овом сектору углавном припадају личне услужне делатности као што су фризерски салони, док је већи број предузетничких радњи регистрован за обављање рачуноводствених и књиговодствених послова и осталих административних услуга, а мањи број је регистрован за обављање поправки предмета за личну употребу.

Занатске делатности на територији општине Шид углавном су усмерене на одржавање и поправку моторних возила и грађевинске радове.

У угоститељском сектору јавља се недостатак у погледу пружања услуга смештаја за краћи и дужи боравак посетилаца, док до изражаја долазе угоститељски објекти који пружају само услуге послуживања пића (барови).

Производне и прерађивачке делатности углавном су усмерене на производњу грађевинских елемената и столарије, производњу и обраду производа од метала, пластике и производа од дрвета. Са друге стране, превоз путника и друмски превоз терета веома су развијени.

Делатности сврстане у производњу као стари занат већим делом припадају сектору прерађивачке индустрије и односе се на производњу прехрамбених производа као што су хлеб, пециво, месо и месне прерађевине, а мањим делом на производњу непрехрамбених производа као што су одевни предмети, прерада дрвета и производа од дрвета, плуте, сламе и пружа.

На територији општине Шид, према последњој анализи, активно је 291 привредно друштво.

Иако се последњих година све већа пажња поклања женском предузетништву, на руководећим позицијама и у улози власника и оснивача предузећа и даље су најчешће мушкарци. Жена има највише међу предузетницима и најчешће се баве услужним делатностима, као што су нега и рекреација, интелектуалне и здравствене услуге.

Квалитет производа и услуга који пружају МСПП на територији општине Шид су на високом нивоу, а проблеми се најчешће налазе у наплати потраживања, за којим следе расположива средства и стабилност, тржишна конкурентност и потражња за њиховим производима и услугама.

НЕЗАПОСЛЕНОСТ

У Сремском округу је регистровано 11.307 незапослених лица, од чега 6.122 жена (54,1%). Посматрано према табели, највећи број на евиденцији НСЗ, филијала у Шиду су лица која имају од 55-59 година старости. У децембру 2021. године, на евиденцији је било 1.864 незапослених лица на територији општине Шид, од тога броја 1.024 жена. Незапослени према старости и полу у општини Шид:

- 64 лица од 15-19 година, од тога 29 жена,
- 137 лица од 20-24 године, од тога 80 жена,
- 138 лица од 25-29 година, од тога 85 жена,
- 189 лица од 30-34 године, од тога 114 жена,
- 197 лица од 35-39 година, од тога 114 жена,
- 225 лица од 40-44 године, од тога 129 жена,
- 205 лица од 45-49 година, од тога 115 жена,
- 228 лица од 50-54 године, од тога 133 жена,
- 252 лица од 55-59 година, од тога 134 жена,
- 229 лица од 60-65 година, од тога 91 жена.

КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА И ПРЕМА ДУЖИНИ ЧЕКАЊА НА ЗАПОСЛЕЊЕ

У општини Шид највећи број лица на евиденцији Националне службе за запошљавање, у децембру 2021. године, имају са

I степеном стручне спреме, чак 639 лица, од тога 333 женског пола,

IV степеном стручне спреме (498 лица), жена од тога 306,

III степеном стручне спреме (409 лица), 222 су женског пола.

Незапослени по дужини чекања посла тј. трајању незапослености могу се сврстати у неколико група. До 3 месеца 286 лица, од тога 158 жена, 3-6 месеци 151 лица, жена има 76, 6-9 месеци 137 лица, жена има 84, 9-12 месеци 171 лице, од тога 104 жене, 1-2 године 227 лица, од тога 135 женског пола, 2-3 године 133 лица, од тога 69, 3-5 година 186 лица, од тога 93 женског пола, 5-8 година 178, од тога 88 жена, 8-10 година 125, жена од тога 74, а преко 10 година 270 лица са учешћем жена од 143 лица. На територији општине Шид, највећи број лица, према трајању незапослености, на посао чека до три месеца.

Према Уредби Владе Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 30/10) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14) и јединственој листи развијености региона, где су према степену развијености региони и јединице локлен самоуправе разврстани у развијене и недовољно развијене регионе и јединица локалне самоуправе, Општина Шид припада III групи - недовољно развијених јединица локалних самоуправа чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.

5.5. ПРЕВЕНЦИЈА И СУЗБИЈАЊЕ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА

Насиље над женама је резултат неравнотеже моћи између жена и мушкараца која доводи до озбиљне дискриминације жена, и у оквиру друштва и у оквиру породице. Оно представља кршење људских права, чија сама природа лишава жене њихове могућности да уживају основне слободе, често оставља жене рањивим за даље злостављање и представља велику препреку у превазилажењу неравноправности између мушкараца и жена у друштву.

Насиље у породици је понашање којим један чланица породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице.

Под насиљем у породици се подразумева: наношење и покушај телесне повреде; изазивање страха претњом убиства или наношења телесне повреде члану породице или блиском лицу; присиљавање на сексуални однос; навођење на сексуални однос или сексуални однос са лицем које није навршило 14. годину живота или немоћним лицем; ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима; вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање.

Члановима породице у смислу члана 197. става 3. Породичног закона сматрају се: супружници и бивши супружници; деца, родитељи и остали крвни сродници, те лица у тазбинском и адоптивном сродству, односно лица које везује хранитељство; лица која живе или су живела у истом породичном домаћинству, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери; лица која су међусобно била или су још увек у емотивној или сексуалној вези, односно која имају заједничко дете или дете на путу да буде рођено, иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

Учестало насиље над женама са трагичним исходном које је евидентирано ранијих година анимирало државу да донесе Закон о спречавању насиља у породици чија је примена почела 01. јуна 2017. године. Циљ овог закона је да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и хитну, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици.

Поред поменутог Закона о спречавању насиља у породици насиље се у Републици Србији дефинише, спречава, забрањује и санкционише одредбама Породичног закона, Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о парничном поступку и Закона о полицији.

За спречавање насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици надлежни су: полиција, јавна тужилаштва, судови опште надлежности и прекршајни судови као надлежни државни органи и центри за социјални рад, као установе.

Поред надлежних државних органа и центара за социјални рад, у спречавању насиље породици и пружању подршке жртвама насиља учествују и установе у области: децје и социјалне заштите, образовања, васпитања, здравства као и тела за родну равноправност на нивоу локалних самоуправа. Подршку жртвама насиља могу да пруже и друга правна и физичка лица те удружења.

Насиљу у Шиду су посебно изложене жене из маргинализованих и/или вишеструко дискриминисаних група (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене са психички измењеним понашањем, жене зависне од алкохола, дроге и/или лекова, хроничне болеснице, сиромашне жене, женска деца, старице, жене из сеоских средина и друге вишеструко дискриминисане групе). Насиље према женама је сваки акт родно заснованог насиља, који резултира или може да има за последицу физичку, психичку или сексуалну повреду или патњу жене, укључујући претње таквим радњама, ограничење или произвољно лишење слободе, без обзира да ли се дешава у сфери јавног или приватног живота.

Због разорних последица које изазива, насиље над женама једна је од основних препрека за хармоничан, хуман и демократски развој друштва.

Насиље над женама постаје озбиљан друштвени, политички и економски проблем. У годинама транзиције друштва и привредног система и као последица ратног окружења, константног економског исцрпљивања становништва, насиље у породици и партнерско насиље је у порасту, као и број жена и деце које су жртве насиља.

Не постоје прецизни подаци о обиму и распрострањености насиља над женама у нашој општини. Већина података обезбеђена је захваљујући истраживањима невладиног сектора, али и подацима Центра за социјални рад у Шиду, и они показују да је овај вид насиља веома раширен, чему су, поред патријархалног односа међу половима, допринели и тешка економска криза, избеглиштво, расељавање, ратно окружење, као и процеси ретрадиционализације. Најчешћи видови насиља над женама у Шиду су насиље у породици/партнерском односу.

Подаци ЦСР из 2021. године су следећи:

- ✓ укупан број позива према Центру да би се пријавило насиље – 47
 - ✓ број евидентираних предмета у ЦСР, када је реч о насиљу над женама
- и
- број терена на које се најмање једном отишло, годишње – 36
 - ✓ број жена којима је дат правни савет – 36
 - ✓ број жена којима је пружена саветодавна подршка – 36

Да би се обезбедио успех у превенцији и сузбијању насиља над женама, мора се приступити, како унапређивању нормативног оквира и његовом усаглашавању са Националном стратегијом, тако и јачању капацитета система заштите жртава од насиља и умрежавању свих организација које се тиме баве, а затим извршити реформу у прикупљању података и вођењу документације, спровођењу истраживања и анализа. Посебна пажња потребна је како би се постигла промена јавне свести и обезбедила јавна подршка у осуди сваке врсте насиља.

5.6. АНАЛИЗА СНАГА, СЛАБОСТИ, ПРИЛИКА И ПРЕТЊИ

(ССПП, енг. *SWOT*) даје пресек основних информација о тренутном стању родне равноп-равности и утврђује кључне проблеме на које се одговара овим Акционим планом.

СНАГЕ:	СЛАБОСТИ:
– Општина је обавезна да води политику једнаких могућности и примењује посебне мере ради спречавања и отклањања дискриминације; – пораст свести о значају родне равноправности за развој економије и друштва у целини; – институционални механизам родне равноправности установљени на локалном нивоу; – повећано учешће жена у скупштини на локалном нивоу; – примењују се посебне мере у области запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва жена, укључујући рањиве групе; – покренута родно буџетска иницијатива на локалном нивоу; – покренута иницијатива за родно осетљиву статистику у многим областима;	– жене су изложене дискриминацији у бројним сферама јавног живота, нарочито у области запошљавања и натржишту рада, у приступу положајима одлучивања и напредовању на послу; – неповољан положај жена које припадају рањивим групама (старије, Ромкиње, жене са инвалидитетом, труднице, жене које трпе насиље у породици, самохране мајке, незапослене и необразоване жене и др.) и које су нарочито изложене вишеструкој дискриминацији; – јавност је, а посебно рањиве групе, недовољно упозната са механизмима заштите од дискриминације; – недовољна буџетска подршка институционалним механизмима и политикама родне равноправности; – мали број жена власница предузећа и жена на управљачким функцијама; – недовољни капацитети за спровођење ових и других стратегија чији је циљ елиминисање дискриминације жена, посебно припадница рањивих група;
ПРИЛИКЕ:	ПРЕТЊЕ:
– интеграција у ЕУ; – укључивање у фондове ЕУ; – јака политичка воља да се спроводи политика једнаких могућности и побољша положај жена; – знање и креативни потенцијал жена као допринос економском и друштвеном развоју; – успостављање система ефикасне сарадње и партнерства са женским групама и цивилним друштвом; – развијена мрежа женских и других удружења; – развијен људски потенцијал и знање потребно за примену мера и активности у циљу унапређења родне равноправности; – родна равноправност као део наставног плана и програма стручне обуке државних службеника/службеница; – подршка донатора и партнера.	– неповољно економско окружење, пораст незапослености и сиромаштва, – растуће неједнакости и социјална искљученост; – могуће одсуство политичке воље да се спроводи политика родне равноправности као области којаније приоритет деловања; – недовољна буџетска средства за подршку планираним мерама и активностима; – недовољна информисаност јавности и недовољно развијена јавна свест; – недостатак одговарајуће координације активности између свих актера у општинској управи у спровођењу планираних активности; – недовољно разумевање проблематике родне равноправности на локалном нивоу

6. ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Приоритети Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности на подручју општине Шид за период 2022. до 2023. године усмерени су на:

- **ЈАЧАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКИХ КАПАЦИТЕТА ЖЕНА РАДИ ЕКОНОМСКОГ САМОСТАЉИВАЊА И САМОЗАПОШЉАВАЊА;**
- **ОМОГУЂАВАЊЕ ЛАКШЕГ ПРИСТУПА ЖЕНА РЕСУРСИМА, ЗАПОШЉАВАЊУ, ТРЖИШТУ И ТРГОВИНИ,**
- **ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОСЛОВНИХ УСЛУГА, ОБУКА, ПРИСТУПА ТРЖИШТИМА, ИНФОРМАЦИЈАМА И ТЕХНОЛОГИЈАМА;**
- **ПОБОЉШАЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ЗДРАВСТВЕНОЈ ПОЛИТИЦИ,**
- **ПРЕВЕНЦИЈА И СУЗБИЈАЊЕ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА**

7. ОСНОВНИ ПРАВЦИ ДЕЛОВАЊА НОСИЛАЦА

АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА 2022. – 2023.

У наредном периоду акценат ће бити на даљој изградњи институционалних капацитета унутар Општинске управе општине Шид ради изградње система родне равноправности.

Посебан значај имају активности економског оснаживања женске популације кроз промоцију женског предузетништва, затим подизање свести у јавности на тему родне равноправности.

Унапређење родне равноправности у области борбе против насиља над женама у породици, као и јачању сарадње и умрежавању кључних актера на плану остваривања равноправности полова.

Посебну пажњу треба посветити јавним трибинама и саветовањима на тему очувања здравља младих, посебно здравља жена. Пример успешно реализованих активности које су изазвале значајну пажњу јавности представља реализација следећих пројеката:

Добровољни даваоци крви – акције давања крви се организују сваког месеца у сарадњи са Заводом за трансфузију крви Војводине. Такође, Црвени крст Шид организује информативне радионице на тему ДДК и позива школе на учествују на ликовно – литерарном конкурс „Крв живот значи“. У овој области Црвени крст Шид сарађује са свим основним и средњим школама на територији општине Шид. Обележава се Светски дан добровољних давалаца крви (14. јун) када се уручују

признања вишеструким даваоцима крви, а у чијем обележавању учествују и волонтерке из програма Брига о старима.

Превенција рака и обележавање Светског дана борбе против рака - организовање базара здравља у сарадњи са Домом здравља Шид, Друштвом за борбу против шећерне болести и Друштвом за борбу против рака општине Шид. У оквиру базара здравља учествују лекари Дома здравља, чланови основних организација Црвеног крста шидске општине (ООЦК, чланови скупштине Црвеног крста Шид), као и волонтерке из програма Брига о старима. Врши се провера нивоа шећера у крви, крвног притиска, деле се савети лекара за лечење и превенцију малигних обољења, савети за здраву исхрану и здраве стилове живота.

Превенција малигних обољења и промоција здраве исхране – организовање базара здравља, превентивни савети лекара и промоција здравих стилова живота.

Светски дан борбе против туберкулозе (24. март) – Подела лифлета и разговор волонтера Црвеног крста са корисницима о превенцији туберкулозе.

Светски дан борбе против меланома (21.мај) – Црвени крст у сарадњи са Домом здравља Шид, Гимназијом „Сава Шумановић“ Шид или другим школама организује едукацију и поделу информативног материјала на тему штетности УВ зрачења, прекомерног излагања коже Сунцу, или соларијуму, раног препознавања меланома и других облика рака коже са циљем превенције обољевања од ове врсте малигнитета.

Светски дан срца (29.септембар) – превентивни здравствени прегледи (мерење крвног притиска и нивоа шећера у крви, ЕКГ, савети о здравој исхрани и подела информативних флајера). Партнери у овој активности су Дом здравља Шид и Удружење здравствених радника, Друштво за борбу против шећерне болести, Удружење пензионера.

Светски дан борбе против дијабетеса – базар здравља који је организован у сарадњи са Домом пензионера Шид, Савезом инвалида рада Шид и Друштвом за борбу против шећерне болести Шид. Активност је подразумевала мерење крвног притиска, мерење нивоа шећера у крви и поделу часописа за дијабетичаре.

Светски дан борбе против ХИВ/АИДС – Црвени крст Шид обележава 1. децембар као дан борбе против ХИВ/АИДС а у сарадњи са Домом здравља Шид, основним и средњим школама у којима се врше едукације. Приказују се едукативни филмови и деле се промотивни материјали, црвене машинице и презервативи. Ставља се акценат на заштиту од ХИВ инфекција едукацијом о настанку и развоју болести.

У току 2019-2020. године реализован је пројекат „Од срца срцу” кроз

одржавање превентивних прегледа одраслог становништва у свим амбулантама насељених места општине Шид, као и у самом Дому здравља Шид на кардиоваскуларне болести. Прегледом је обухваћено мерење крвног притиска, мерење нивоа шећера у крви и ЕКГ. На преглед се одазвало 939 лица у 17 села општине Шид и Дому здравља Шид, од тога 605 жена. Са потпуно уредним налазом било је 251 жена, а са патолошким налазом 354 жене (повишен крви притисак 64, повишен ниво шећера у крви 76 и ЕКГ са патолошким променама 112). Дати су савети о здравом начину живота, здравој исхрани... Циљ прегледа предвиђених пројектом био је да се подигне свест становништва о важности благовремене реакције.

С обзиром да је март- месец борбе против рака одржано је предавање 06.03.2018. на тему „Предмалигне лезије и карцином грлића материце”. Циљ предавања био је да се женска популација упозна са етиологијом, клиничком сликом и лечењем ове опаке болести са посебним освртом на превенцију и рано откривање карцинома грлића материце.

Нажалост, све чешће појаве насиља у породици, посебно према женама указују на потребу да се превенцији оваквих негативних појава у друштву мора посветити већа пажња, пре свега кроз партнерско укључивање свих релевантних снага у локалној заједници.

Савремени токови друштвеног развоја које прожима принцип родне равноправности у друштвеној заједници, као општи принцип, посебно на локалном нивоу, захтевају нужно дефинисање родне равноправности, управо доношењем Локалног акционог плана 2022. – 2023. година.

ЛАП је неопходан документ који омогућава приступ домаћим и међународним фондовима као извору средстава за финансирање бројних активности прецизно дефинисаних у табеларном делу.

8. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА

Праћење и евалуација обухвата све фазе и нивое спровођења Локалног акционог плана са задатком да обезбеди информације о напретку у спровођењу дефинисаних активности, процену успешности остварених циљева ради редефинисања појединих активности. Праћење и евалуација спроводи се прикупљањем и анализом података добијених оценом дефинисаних индикатора, којима се мере остварени резултати током спровођења планираних активности. У зависности од врсте и нивоа у коме се реализују планиране активности, Комисија за родну равноправност општине Шид директно ће пратити њихову реализацију на локалном нивоу.

9. РЕЗИМЕ

Предлог овог документа постигнут је заједничким радом Радне групе за израду Локалног акционог плана за унапређење родне равноправности у општини Шид за период 2022. – 2023. године и консултацијама са органима локалне самоуправе, институцијама и организацијама цивилног друштва.

ЛАП је финансиран у оквиру Конкурса за доделу бесповратних средстава јединицама локалне самоуправе са територије АП Војводине за финансирање израде локалних акционих планова за 2021. годину, који је расписао Завод за равноправност полова.

Документ ће пре усвајања бити доступан на интернет страници Општине Шид.

Општи и посебни циљеви утврђени у Локалном акционим планом у погледу циљева, носилаца активности, партнера, временског периода у којем се имају оставарити, извора њиховог финансирања, те индикатора остварених резултата по појединим областима, детаљно су приказани у табеларном делу ЛАП-а како следи:

УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ШИД

Стратешки циљ:

Побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности на територији општине Шид

Специфични циљеви:

1. Подизање капацитета локалних механизма за родну равноправност и унапређење вертикалне координације са надлежним родним механизмима на покрајинском и националном нивоу
2. Унапређење положаја жена на тржишту рада и развој женског предузетништва у иновационим делатностима
3. Економско оснаживање вишеструко маргинализованих жена
4. Превенција и сузбијање свих видова насиља над женама
5. Заштита и унапређење здравља жена

ЗДРАВЉЕ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА ЖЕНА	11. Установити и организовати на нивоу општине базу података по полу који се односе на оболеле од ризичних болести	Комисија за РР Министарство здравља РС Невладине организације	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Донатори	2022-2023	- Креирана база података за ризичне болести и мере
	2.1. Организовати кампање за очување и унапређење здравља жена једном годишње (организовање бесплатних прегледа, кампање и трибине, едукације и промоција здравља жена и одржавање физичке кондиције)	Комисија за РР Дом здравља Шид Сеоске месне заједнице Невладине организације	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Оштампан и подељен пропагандни материјал - Спроведена кампања у медијима
	12. Годишњи организовани мамографски и гинеколошки прегледи за жене "метаболички скрининг", посебно за маргинализоване групе.	Комисија за РР Локална самоуправа Дом здравља Невладине организације	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Отворена саветовалишта - Извршени мамографски и гинеколошки прегледи жена - Број прегледаних жена

Локални акциони план за
унапређење родне равноправности у општини Шид

13. Приступ примарних здравствених услуга за жене и мушкарце на сеоском подручју	Комисија за РР Дом здравља Невладине организације	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС, Донатори	2022-2023	- Број организованих периодичних прегледа за жене и мушкарце на сеоском подручју - Број прегледаних особа
14. Обележавање Светског дана борбе против сиде	Комисија за РР Дом здравља Црвени крст Представници школа Канцеларија за младе	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Одржана предавања - Број обухваћених полазника/ца - Штампани пропагандни материјал

НАСИЉЕ НАД ЖЕНАМА И ДЕЦОМ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
ЕЛИМИНАЦИЈА СВИХ ОБЛИКА НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И ДЕЦОМ	15. Установити на нивоу општине базу података по полу, у коју укључити податке у случајевима и облицима насиља над женама и насиља у породици користећи податке из полиције, здравствених институција, Центра за социјални рад и невладиних организација, као и податке о санкционисању насиља у породици од тужилаштва и судова.	Комисија за РР Локална самоуправа Центар за социјални рад	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Сакупљени статистички подаци - Формирана база података
	16. Обележавање Кампање „16 дана активизма против насиља над женама“	Комисија за РР Локална самоуправа Женска одборничка мрежа СО Шид Културно образовни центар Шид Невладине организације	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Спроведена кампања - Штампане и дистрибуција материјала - Организовање предавања
	17. Организовати најмање једном годишње радионице или предавање о ненасилној комуникацији, проблему трговине људима, женских људских права за ђаке основних и средњих школа.	Комисија за РР Црвени крст Невладине организације Координатор за ромска питања	Локална самоуправа Покрајински секретаријат за здравство Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Одржане радионице - Број едукованих лица
	18. Створити услове и припремити се за организовање бесплатне правне и психолошке помоћи за жртве насиља у породици.	Комисија за РР Локална самоуправа Центар за социјални рад Невладине организација (ГИЗ) Надлежни општински органи	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Пружена правна и психолошка подршка - Број корисника
	19. Унапредити и интензивирати рад Мултисекторског тима, којег чине представници свих релевантних институција	Комисија за РР Локална самоуправа Потписнице споразума	Локална самоуправа Министарство здравља РС Министарство рада, запошљавања и социјалне политике РС Донатори	2022-2023	- Број одржаних састанака - Однос пријављених и процесуираних случајева

ЕКОНОМИЈА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
УНАПРЕЂЕЊЕ ЕКОНОМСКОГ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РР	20. Истраживати, установити и организовати на нивоу општине базу података по полу, годинама и по квалификационој структури, у коју укључити: запослене, незапослене, предузетнике и потребе за радном снагом и врстом послова.	Комисија за РР Локална самоуправа Невладине организације НСЗ РРА Срем	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Донатори	2022-2023	- Спроведена анкета - Формирана база података - Подаци о запошљавању
	21. Организовати два пута годишње обуке (преквалификација, доквалификација...) за незапослене жене, за жене које су незапослене дуже од 5 година, жене са села, Ромкиње, жене са инвалидитетом, самохране родитеље и родитеље деце са сметњама у развоју, жене преко 50 година старости.	Комисија за РР Образовне установе НСЗ Невладине организације РРА Срем	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2022-2023	- Број одржаних преквалификација и доквалификација - Број организованих школовања - Број одржаних психолошких радионица - Број преквалиф. и доквалиф. жена.
	22. Подизање капацитета жена сеоских подручја за њихово укључивање у развој сеоског туризма кроз оснивање удружења за женско предузетништво	Невладине организације/ Удружења жена Локална самоуправа ТОШ Шид	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2022-2023	- Број активних жена - Израђен и дистрибуиран промо материјал
	23. Организовање промотивне кампање о значају развоја женског иновационог предузетништва на локалном нивоу	Локална самоуправа ТОШ Шид	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Привредна комора Донатори	2022-2023	- Број одржаних кампања - Број учесника/ца

ПОЛИТИКА И ОДЛУЧИВАЊЕ

МЕРЕ	АКТИВНОСТИ/Пројекти	Одговорна институција-иницијатор/Партнери	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	РОК	ПОКАЗАТЕЉИ
	24. Изградити базу података по полу за: заступљеност у општинским органима управе, у јавним службама, на руководећим местима, у управљачким структурама свих органа, тела и институција чији је оснивач Општина	Комисија за РР Невладине организације	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Донатори	2022-2023	- Формирана база података
	25. Едукација жена за политички ангажман (трибина, семинари, предавања најмање једном у години)	Комисија за РР Невладине организације Форуми жена политичких странака	Локална самоуправа Ресорни покрајински секретаријати Ресорна Министарства РС Донатори	2022-2023	- Број одржаних радионица - Број одржаних трибина, конференција - Штампан и дистрибуиран промо материјал - Број едукованих жена
	26. Изградња институционалних капацитета унутар општинске управе за надзор, праћење и спровођење ЛАПa за родну равноправност на територији општине Шид	Комисија за РР Скупштина Општине Невладине организације	Локална самоуправа Ресорна Министарства РС Донатори	2022-2023	- Формиран Тим за праћење - Тим се састаје једном у три месеца
	27. Усклађивање рада Комисије за родну равноправност са свим нивоима власти у складу са законом	Комисија за РР Локална самоуправа Невладине организације	Локална самоуправа	2022-2023	- Учешће представниа Комисије за РР на свим дешавањима из области родне равноправности на локалном, покрајинском и републичком нивоу - Учешће на обукама, семинарима, радионицама из области родне равноправности
	28. Увођење родног буџетирања на локалном нивоу	Комисија за РР Скупштина Општине Невладине организације	Ресорно Министарство РС Донатори	2022-2023	- Урађена родна анализа досадашњег буџета - Број организованих обука о родном буџетирању - Број присутних чланова већа и скупштина на обукама - Донесена Одлука о родном буџетирању